

NOVÁ PUBLIKACE WHO O ODPADECH A ZDRAVÍ

V roce 2025 vydala Světová zdravotnická organizace publikaci s názvem *Throwing away our health* s podtitulem *The impacts of solid waste on human health – evidence, knowledge gaps and health sector responses* (Zahazujeme své zdraví. Dopady pevného odpadu na lidské zdraví – důkazy, mezery ve znalostech a reakce zdravotnického sektoru); ISBN 978-92-4-011828-7 (elektronická verze), ISBN 978-92-4-011829-4 (tištěná verze). Publikace o 70 stranách je volně ke stažení na webových stránkách WHO.

Publikace prezentuje současné znalosti o zdravotních rizicích spojených s nakládáním s tuhým komunálním odpadem, identifikuje jeho možný vliv na veřejné zdraví a s tím spojená hlavní rizika a zdůrazňuje klíčovou roli zdravotnictví při ochraně zdraví.

Publikace je rozdělena na pět hlavních kapitol s názvy *Pevný odpad: klíčové definice, Nakládání s tuhým komunálním odpadem, Rizika, expoziční cesty a exponovaná populace, Zdravotní rizika a vliv na zdraví a Cesta vpřed*. Shrnuje obecné principy nakládání s pevným odpadem produkovaným domácnostmi, podniky a institucemi. Je zaměřena především na ty země, v nichž ještě není dostatečně regulováno jak legislativně, tak technicky nakládání s tuhým komunálním odpadem. Objem této komodity ve všech státech neustále roste. Předpokládá se, že jeho produkce bude výrazně vzrůstat v důsledku urbanizace, růstu populace a měnících se vzorců spotřeby. Zatímco země s vysokými příjmy produkují více odpadu na obyvatele a obvykle mají silnější infrastrukturu a regulační systémy pro nakládání s odpady, země s nízkými a středními příjmy často postrádají kapacitu pro bezpečné nakládání s tuhým komunálním odpadem.

Komunální odpad při neregulovaném nakládání může do životního prostředí uvolňovat širokou škálu znečišťujících látek, které kontaminují ovzduší, vodu, půdu a vegetaci. Obzvláště ohroženi jsou pracovníci, kteří přímo nakládají s odpady, ale i obyvatelé žijící v blízkosti zařízení pro nakládání s odpadem.

Výsledkem analýzy stávajícího stavu nakládání s odpady je výzva ke koordinované, multisektorové spolupráci při integraci ochrany veřejného zdraví a životního prostředí do udržitelného rozvoje. Uvedené teze zdůrazňují nutnost uplatňování hierarchie nakládání s odpady, upřednostňování prevence, opětovného použití a recyklace včetně integrovaného přístupu k udržitelnému nakládání s odpady. Zahrnují také ochranu zdraví pracovníků, obyvatel a dalších osob potenciálně vystavených zdravotním rizikům spojeným s pevným odpadem. Mezi klíčová opatření patří snížení produkce odpadu, rozšíření účinných a cenově dostupných služeb sběru odpadu, zlepšení úrovně kontroly v zařízeních pro využití a odstraňování odpadu, monitorování potenciální kontaminace ovzduší a podzemních vod, eliminace otevřeného skládkování a spalování a zajištění bezpečného nakládání s nebezpečným odpadem, včetně odpadu ze zdravotní péče a elektrického i elektronického odpadu.

Nakládání s pevným odpadem je proto stále více chápáno jako kritická globální výzva v oblasti veřejného zdraví a životního prostředí.